

ВСЕ БУДЕ УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський державний аграрний університет

Кафедра бухгалтерського обліку та економічного контролю

Відділ із забезпечення освіти дорослих та інноваційного розвитку

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ,
АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНІЙ СИСТЕМІ
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»**

*Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції,
присвяченої пам'яті професора, заслуженого працівника вищої школи
Дмитра Мусійовича Фесенка*

ПОЛТАВА 2022

УДК 657: 332.025.12 : 65.014.1
А 43

*Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 14 – 15 квітня 2022 р. Полтава, 2022. 847 с.
(Посвідчення Українського інституту науково-технічної експертизи та інформації № 08 від 12 січня 2022 р.)*

Організаційний комітет:

Дорогань-Писаренко Людмила – к.е.н., професор, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень Полтавського державного аграрного університету

Давидюк Тетяна - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і фінансів Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Довбня Світлана – д.е.н., професор, завідувачка кафедри економіки та підприємництва ім. Т.Г. Беня Українського державного університету науки та технологій.

Зоря Олексій – д.е.н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету.

Малишкін Олександр - д.е.н., професор, САРА, експерт з обліку та оподаткування

Муравський Володимир - д.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету

Нікішина Оксана - д.е.н., с.н.с., завідувачка відділом ринкових механізмів та структур ДУ «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України»

Перерва Петро - д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Руцишин Надія - д.е.н., професор, професор кафедри фінансів, економічної безпеки, банківської справи та страхового бізнесу Львівського торговельно-економічного університету

Славкова Олена - д.е.н, професор кафедри бухгалтерського обліку, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

Сук Петро - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Тоцька Олеся - д.е.н., доцент, професор кафедри фінансів Волинського національного університету імені Лесі Українки

Вараксіна Олена - к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної, керівник відділу із забезпечення освіти дорослих та інноваційного розвитку Полтавського державного аграрного університету

Воронько-Невіднича Тетяна - к.е.н., доцент, завідувач кафедри менеджменту ім. І.А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету

Дранус Валентин – к.е.н., доцент кафедри фінансів і кредиту Чорноморського національного університету імені Петра Могили

Канцедал Наталія – к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавського державного аграрного університету

Лега Ольга – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавського державного аграрного університету

Ліпський Роман – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавського державного аграрного університету

Мельничук Ірина - к.е.н., доцент кафедри обліку, аудиту та фінансів Університету економіки і підприємства

Прийдак Тетяна– к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, завідувач відділу з питань інтелектуальної власності Полтавського державного аграрного університету

Прокопишин Оксана – к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

Яловега Людмила – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, фахівець внутрішнього аудиту процесів діяльності та моніторингу якості освіти Полтавського державного аграрного університету

Конференція присвячена пам'яті видатного науковця, Заслуженого працівника вищої школи Української РСР, професора Дмитра Мусійовича Фесенка. У збірнику матеріалів науково-практичної конференції розміщено результати досліджень вітчизняних науковців, присвячених актуальним проблемам та перспективам розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством.

© Кафедра бухгалтерського обліку та економічного контролю, 2022

© Полтавський державний аграрний університет, 2022

Окремі статистичні методи діагностики банкрутства суб'єктів господарювання.....**Содома Р. І., Дубинецька П.П.***Львівський державний університет безпеки життєдіяльності***Контролінг як концепція управління діяльністю підприємства.....****Тютюнник С.В., Левченко З.М., Дугар Т.Є.***Полтавський державний аграрний університет***Обліково-аналітичне забезпечення логістичних витрат.....****Ходзицька В.***Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана***Комунікація: глобальні принципи управлінського обліку.....****Хоренженко В.Д.***Науковий керівник – Гайдаєнко О.М.**Одеський національний економічний університет***Аналіз ділової активності ТОВ «Старобільський молокозавод».....****Цвілий С.М.***Національний університет «Запорізька політехніка»***Методи вимірювання показників економічної ефективності бізнесу туристичного підприємства.....****Шкапа В. Р.***Науковий керівник – Руденко О. В.**Державний університет економіки і технологій***Кредиторська заборгованість як джерело фінансових ресурсів підприємства.....****Яловега Л.В., Лега О.В., Прийдак Т.Б.***Полтавський державний аграрний університет***Підсобні (промислові) виробництва: особливості калькулювання.....**

Яловега Л.В., к.е.н, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю,
Лега О.В., к.е.н, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю,
Прийдак Т.Б., к.е.н, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю,
Полтавський державний аграрний університет

ПІДСОБНІ (ПРОМИСЛОВІ) ВИРОБНИЦТВА: ОСОБЛИВОСТІ КАЛЬКУЛЮВАННЯ

Згідно Господарського кодексу України поряд із виробництвом сільськогосподарської продукції аграрні підприємства можуть займатися будь-якими видами діяльності, що не заборонені чинним законодавством. Більше того, підсобні (промислові) виробництва здійснюють свою діяльність згідно із самостійно розробленою та затвердженою підприємством структурою виробництва продукції на підставі внутрішньогосподарських відносин.

Значення підсобних (промислових) виробництв:

- створюються там, де є необхідна сировина;
- сприяють зменшенню витрат за рахунок більш повного використання відходів переробки сільськогосподарської продукції як корму для годівлі тварин, що є економічно вигідним;
- забезпечують власні потреби підприємства і його працівників у продукції переробки;
- підвищують зайнятість працівників сільського господарства, якому притаманне сезонне виробництво;
- реалізація продукції переробки є більш економічно вигідною порівняно з реалізацією сільськогосподарської продукції, як сировини заготівельним організаціям.

Об'єктами обліку витрат підсобних (промислових) виробництв є їх види: млин, крупорушка, олійниця, сепараторний цех, цех для переробки овочів і фруктів, цегельний цех, первинна обробка льону та луб'яних культур, забійне виробництво, лісопилне виробництво та інші.

Для обліку витрат та виходу продукції підсобних (промислових) виробництв передбачено субрахунок 233 «Підсобні (промислові) виробництва», де за дебетом обліковують прямі витрати у розрізі статей (витрати на оплату праці, ЄСВ, сировина й матеріали, роботи та послуги, витрати на утримання основних засобів, інші витрати, витрати на обслуговування та управління), а за кредитом рахунка оприбуткування продукції – основної та побічної [2].

Методика калькулювання собівартості продукції підсобних (промислових) виробництв регламентовано Методичними рекомендаціями з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємства № 132 від 18.05.2001 р. Порядок калькулювання одиниць продукції у розрізі об'єктів підсобних (промислових) виробництв наведено у табл. 1.

Важливого значення для обліку підсобних (промислових) виробництв має

давальницька сировина. Термін «давальницька сировина» наведено у пп.14.1.41 ст.14 ПКУ і тотожне поняттю «матеріал замовника» ст. 840 ЦКУ.

Таблиця 1

**Алгоритм розрахунку собівартості продукції (послуг) підсобних
(промислових) виробництв [1]**

Об'єкти обліку витрат	Калькуляційна одиниця	Алгоритм розрахунку собівартості калькуляційної одиниці
Млин, Крупорушка, Олійниця	<i>1 ц переробки</i> <i>1 ц борошна</i> <i>1ц дерті</i> <i>1 ц олії</i>	С/б 1 ц переробки = (загальні витрати на утримання млина, без вартості власного зерна, що перероблялося) : кількість переробленого зерна (власного + давальницького). С/б 1 ц борошна (дерті) = (вартість власного зерна, що перероблялося + витрати пов'язані з переробкою цього зерна, без вартості побічної продукції) : кількість одержаного борошна. С/б 1ц олії = (вартість власного насіння, що перероблялося + витрати пов'язані з його переробкою, без вартості побічної продукції) : кількість одержаної олії.
Забійна площадка	<i>1 ц м'яса окремих видів тварин (птиці)</i>	С/б 1 ц м'яса окремих видів тварин (птиці) = (вартість тварин (птиці) + витрати на забій, без вартості побічної продукції (шкіри, субпродуктів першої та другої категорії (пух, пір'я, нестандартні тушки, кров, лівер)) : к-ть одержаного м'яса. Витрати між основною і супутньою продукцією (м'ясо, сало) розподіляються пропорційно до їх вартості за цінами реалізації.
Цегельний завод	<i>окремий переділ</i>	I переділ – розраховуються витрати на одержання 1000 штук цеглин-сирцю II переділ – розраховується собівартість 1000 штук випаленої цегли. Витрати кожного попереднього переділу є витратами наступного переділу.
Лісопилне виробництво	<i>1 м 3 ділової деревини</i> <i>1 м 3 пиломатеріалів</i>	С/б 1 м 3 ділової деревини = витрати включаючи плату за деревину, реалізовану на пні, без вартості побічної продукції : к-ть одержаної продукції С/б 1 м 3 пиломатеріалів = (вартість розпиленої деревини (колот), заготовленої власними силами та придбаної + витрат на її розпилювання, без вартості побічної продукції (обрізки, тирса)) : к-ть отриманих пиломатеріалів

Об'єкти обліку витрат	Калькуляційна одиниця	Алгоритм розрахунку собівартості калькуляційної одиниці
Сепараторний цех	1 ц молочної продукції (вершків, масла, сметани)	С/б 1 ц окремого виду молочної продукції = розподілені витрати : кількість одержаної молочної продукції, відповідного виду. У разі якщо сільськогосподарське підприємство має свій молокозавод, то облік витрат ведуть за технологічними переділами. С/б 1 ц масла = (вартість вершків, що перероблялися на масло + витрати на їх переробку, без вартості побічної продукції) : к-ть одержаного вершкового масла.

Відповідно до п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу України, давальницька сировина – це сировина, матеріали, напівфабрикати, комплектуючі вироби, енергоносії, що є власністю одного суб'єкта господарювання (замовника) і передаються іншому суб'єкту господарювання (виробнику) для виробництва готової продукції, з подальшим переданням або поверненням такої продукції або її частини власникові або за його дорученням іншій особі [3].

Наявність давальницької сировини у підсобних (промислових) виробництвах у таких видів виробництв, як млин, крупорушка, олійниця передбачає розрахунок додаткової калькуляційної одиниці – 1 ц переробки.

Впродовж року продукція підсобних (промислових) виробництв оприбутковується в оцінці за плановою собівартістю, а в кінці року розраховується фактична та здійснюється коригування планової собівартості до рівня фактичної, шляхом використання одного з двох методів коригування собівартості.

Оприбуткування продукції підсобних (промислових) виробництв наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Оприбуткування продукції підсобних (промислових) виробництв

Зміст господарських операцій	Дебет	Кредит
1. Оприбутковано побічну продукцію (висівки, макуха, знежирене молоко, шкіра, тощо)	208	233
2. Оприбутковано готову продукцію (борошно, олію, вершки, м'ясо, сало тощо)	26	233
3. Реалізовано послуги з переробки давальницької сировини	903	233

Отже, підсобні (промислові) виробництва мають особливе значення для розвитку кожного суб'єкта господарювання аграрного сектора, адже забезпечують підвищення ефективності господарської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств № 132 від 18 травня 2001 р. [URL:http://www.uazakon.com/big/text1528/pg1.htm](http://www.uazakon.com/big/text1528/pg1.htm).

(дата звернення 23.03.2022).

2. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства Фінансів України № 318 від 31 грудня 1999 р. *Верховна Рада України*. URL:<http://www.zakon.rada.kiev.ua>. (дата звернення 20.03.2022).

3. Яловега Л. В., Лега О. В., Прийдак Т. Б. Давальницька сировина: особливості документування в умовах автоматизованого обліку. *Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю: матеріали II Міжнар. наук. – практ. конф. (м. Полтава, 21 квітня 2021 р.)* / за ред. Пилипенко К. А. Полтава : ПДАУ, 2021. С. 514-518.

